

VENEMAA RELVAJÕUDUDE KOHANDAMINE PIKAAJALISEKS VASTASSEISUKS

Sõjaväe reformi eesmärgid peegeldavad Venemaa juhtkonna nägemust ressursidest, mida neil on vaja sõjaks Ukraina vastu ja vastandumiseks Läänele.

Venemaa esitleb sõjaväe reformi vastusena NATO laienemisele. Tõenäoliselt hindab Kreml, et järgmisel kümnendil võib tekkida konflikt NATO-ga.

Venemaa eesmärk on Läänemere regioonis sõjaliselt domineerida. Relvajõudude reformi elluviimine tähendab Eesti jaoks, et lähiaastatel kasvab märkimisväärselt Vene vägede hulk Eesti piiridel.

2022. aasta lõpus teatas Venemaa kaitseminister Sergei Šoigu plaanist muuta Venemaa relvajõudude sõjalis-administratiivset jaotust, reformida sõjalist juhtimist, formeerida pea kõigis väeliikides juurde täiendavaid üksusi ja väekoondisi ning suurendada isikkoosseisu 1,5 miljoni sõjaväelaseksi. Ambitsioonikate ümberkorralduste elluviimiseks on planeeritud kolm-neli aastat. Sõjaväe reformi esitleti vastusena NATO laienemisele.

Kaitseminister Šoigu algatatud sõjaväe ümberkorraldustel on kaks peamist tegevussuunda:

1. relvajõudude juhtimis- ja käsuhela restruktureerimine,
2. relvajõudude isikkoosseisu ja üksuste arvu suurendamine.

REFORMIKAVA KESKMES ON RELVAJÕUDUDE JUHTIMIS- JA KÄSUAHELA RESTRUKTUREERIMINE

Esiteks likvideeritakse juhtimisreformi käigus ühendatud strateegilised väejuhatused ning naastakse väeliikide- ja eriväeliikidepõhise juhtimismudeli juurde. Vene Vaikse ookeani, Musta mere ja Balti laevastik, mis omal ajal viidi ühendatud strateegiliste väejuhatuste koosseisu, on tagasi toodud Vene mereväe otsealluvusse; reformide käigus Vene Põhjalaevastiku baasil moodustatud ühendatud strateegiline väejuhatuse on likvideeritud ja viidud hariliku laevastikuna tagasi mereväe koosseisu. Õhu- ja õhukaitsearmeed on viidud sõjaväeringkondade koosseisust õhu- ja kosmosevägede väejuhatuse juhtimise alla ning sõjaväeringkonnad toimivad edasi territoriaalsete väejuhatustena. Vene ühendoperatsioonide planeerimine ja juhtimine toimub tulevikus tõenäoliselt kindralstaabi või operatsiooniks moodustatud ühendatud väegrupi staabi tasemel.

Teine juhtimisalane muudatus on Leningradi ja Moskva sõjaväeringkonna moodustamine Lääne ühendatud strateegilise väejuhatuse asemel 2024. aasta algul, mis on tõenäoliselt kantud vajadusest tugevdada väehoiakut Soome suunal pärast viimase liitumist NATO-ga.

Kolmas oluline juhtimisalane muudatus on korpuse juhtimistasandi lisandumine maa- vägede juhtimisstruktuuri (üleminek neljatasandilisele juhtimiskeemile: sõjaväeringkond–armee–korpus–diviis). Armeekorpused eksisteerisid Venemaa maaväe struktuuris juba enne Šoigu uusi ümberkorraldusi, kuid need olid moodustatud tegutsemiseks üksnes geograafiliselt eraldatud regioonides (Balti laevastiku 11. armeekorpus Kaliningradi enklavis, Ida sõjaväeringkonna 68. armeekorpus Sahhalinil ja Kuriili saartel, Põhjalaevastiku 14. armeekorpus Koola poolsaarel). Šoigu sõjaväereformiga on moodustatud armeekorpused üldvägede armeede koosseisudes, mis viitab sellele, et Venemaa juhtkond näeb vajadust naasta massiarmee kontseptsiooni juurde selleks, et jätkata sõda Ukraina vastu ning olla valmis võimalikuks konfliktiks NATO-ga.

Venemaa juhtkond näeb vajadust naasta massiarmee kontseptsiooni juurde, et jätkata sõda Ukraina vastu ning olla valmis võimalikuks konfliktiks NATO-ga.

RELVAJÕUDUDE ISIKKOOSSEISU JA ÜKSUSTE ARVU SUURENDAMINE

Šoigu sõjaväereformi peamine tegevussuund on relvajõudude isikkoosseisu suurendamine 1,15 miljonilt 1,5 miljoni sõdurini 2026. aastaks, 12 maa- ja merejalaväebrigaadi ümberformeerimine diviisideks ning mitmekümne uue polgust suurema üksuse moodustamine maa-, õhu- ja mereväes ning õhuhessantvägedes. Paljude nende üksuste formeerimine on juba alanud, kuid suurim väljakutse nende formeerimisel on lepinguliste sõjaväelaste ja ohvitseride nappus, mistõttu üksuste komplekteerimine venib.

Väeloome prioriteet lasub Lääne strateegilisel suunal ja Ukrainal.

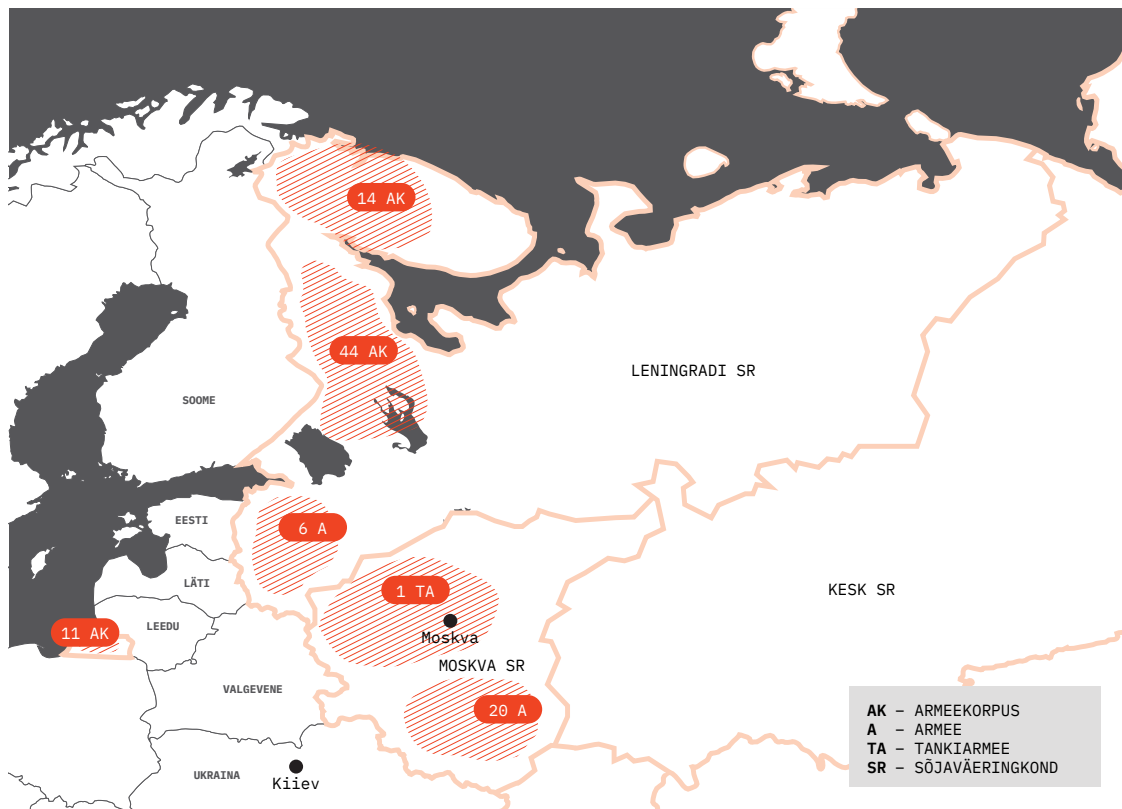
Kuigi Venemaa planeerib tugevdada kõiki strateegilisi suundi (merejalaväebrigaadide formeerimine diviisideks, viie ringkondliku alluvusega suurtükiväediviisi moodustamine), siis väeloome prioriteet lasub Lääne strateegilisel suunal ja Ukrainal. Kreml valmistub Ukraina vastu aastatepikkuseks sõjaks ning vajab selle jaoks juurde täiendavaid armeesid ja armeekorpusid (3. ja 40. armeekorpus, 18. ja 25. armee), mille jaoks formeeritakse täiendavalt juurde kümneid uusi manööver-, lahingutoetus- ja lahinguteeninduse üksusi.

Teine prioriteetne piirkond on Soome suund, kus Venemaa väehoiak oli seni Soome neutraalsuse tõttu minimaalne ning mida tuleb Peterburi kaitse vajadusest lähtuvalt asuda tugevdama. Soome vastu on kavas formeerida 44. armeekorpus staabi asukohaga Petrozavodskis. Armeekorpusse tuumiku moodustavad tõenäoliselt vähemalt paar-kolm manööverüksust koos kümnekonna tuletoetus- ja lahingutoetusüksusega.

Venemaa sõjalise võimekuse kasv Eesti lähiümbruses Leningradi ja Pihkva oblastis tuleneb peamiselt olemasolevate üksuste võimalikust diviisideks ümberformeerimisest. Ühe võimaliku stsenaariumi järgi võib Venemaa relvajõudude maaväe ja õhudessantvägede isikkoosseis lähiaastatel Eesti suunal peaaegu kahekordistuda (u 19 000 enne 24.02.2022). Kui palju nendest üksustest võivad olla alalises lahinguvalmiduses, sõltub Venemaa suutlikkusest lepingulisi sõjaväelasi värvata, välja õpetada ning teenistuses hoida.

Venemaa sõjaväereformi edukuse ja ajaplaani määrab paljuski Venemaa-Ukraina sõja käik. Juhul kui Venemaal õnnestub reform ellu viia, seisab NATO järgmisel kümnendil silmitsi Nõukogude Liidu stiilis massiarmee, mis jääb tehnoloogiliselt tõenäoliselt pea kõikides valdkondades liitlaste kaitsevägedele alla, välja arvatud elektrooniline sõjapidamine ja kaugmaalõõgi võimekus, kuid mille sõjaline potentsiaal on armee suuruse, tulejõu (suurtükivägi, palju odavaid ründedroone), sõjakogemuse ning reservide tõttu väga märkimisväärne. Sellise armee võimaliku konventsionaalse rünnaku tõrjumine eeldab liitlaste kaitsevägedelt ja kaitsetööstustelt praegusest kordi suuremat valmidust, võimekust ja laskemoonavarusid.

Kokkuvõttes on Venemaa relvajõudude suurendamise plaan ühest küljest väga ambitsioonikas, eriti arvestades väga lühikest ajaraami ning Venemaa majanduslikku ja demograafilist olukorda, kuid teisalt väga ohtlik, sest Venemaa sõjakus ja sõjaline potentsiaal kasvab ning ühiskonnas süveneb militariseerimine, kuna Kreml on valinud tee pikaajaliseks vastasseisuks Läänega.

Venemaa relvajõudude reformijärgne paiknemine Eesti läheduses